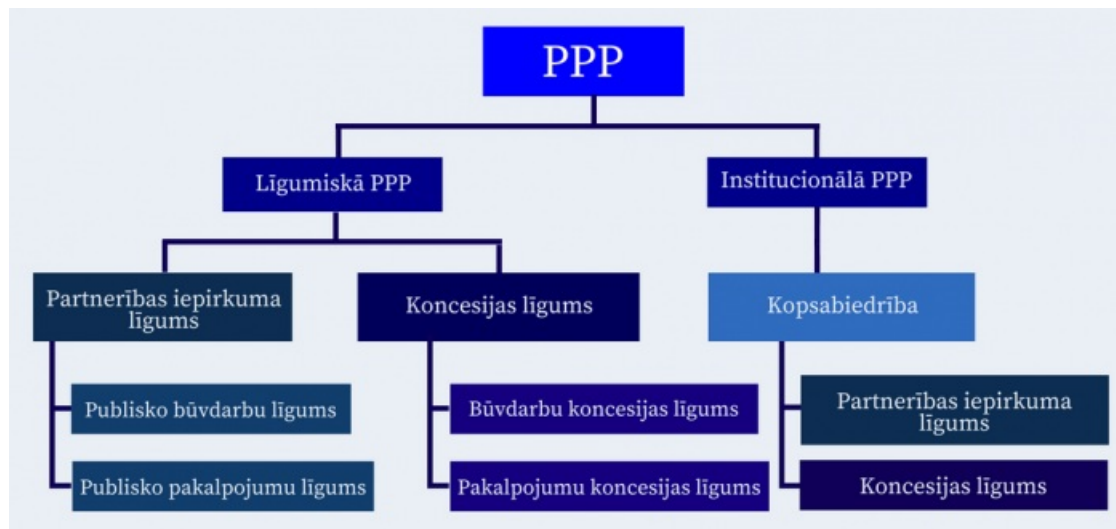

PPP īstenošanas veidi

Publicēts: 01.09.2020.

Latvijā, līdzīgi kā citās ES dalībvalstīs, ir iespējams īstenot gan līgumisko, gan arī institucionālo PPP, abos no tiem slēdzot vai nu partnerības iepirkuma līgumu, vai nu koncesijas līgumu. Shematiski tas ir attēlots zemāk.

Līdz ar to publiskajam partnerim ir plašas iespējas piemēklēt un pielāgot PPP īstenošanas veidu pēc vajadzības, piemēram, ņemot vērā konkrētā objekta vai pakalpojuma specifiku.

Ar PPP līgumu saprot partnerības iepirkuma līgumu vai koncesijas līgumu.

Partnerības iepirkuma līgums – civiltiesisks līgums, kas slēgts starp publisko un privāto partneri uz laiku, kas ir ilgāks par pieciem gadiem, bet nepārsniedz 30 gadus, un paredz:

publisko būvdarbu gadījumā: publisko būvdarbu veikšanu ar sekojošu privātā partnera pienākumu veikt arī uzceltās būves apsaimniekošanu;

publisko pakalpojumu gadījumā: publisko pakalpojumu sniegšanu un saistītu būvdarbu, kas ir šā līguma priekšmeta nebūtiska daļa, veikšanu.

Publiskais partneris veic maksājumus balstoties uz pakalpojuma sniegšanas kvantitāti vai būves pieejamību.

Starptautiskajā līmenī bieži partnerības iepirkuma līgumi tiek apzīmēti ar dažādiem saīsinājumiem, vadoties no privātā partnera darbību uzskaitījuma līguma ietvaros – projektēšana, būvniecība, renovācija, finansēšana, apsaimniekošana, pārvaldīšana u.c. Šādus saīsinājumus var lietot arī Latvijā, precizējot partnerības iepirkuma līguma veidu publisko būvdarbu gadījumā vai publisko pakalpojumu gadījumā.

Koncesijas līgums – civiltiesisks līgums, kas slēgts starp publisko un privāto partneri uz laiku līdz 30 gadiem un paredz:

būvdarbu koncesijas gadījumā: būves projektēšanas un saistīto Publisko iepirkumu likuma 1.pielikumā minēto būvdarbu vai tikai Publisko iepirkumu likuma 1.pielikumā minēto būvdarbu veikšanu;

pakalpojumu koncesijas gadījumā: Publisko iepirkumu likuma 2.pielikumā minēto pakalpojumu sniegšanu. Ja pakalpojumu koncesijas līgumā ir iekļauta arī Publisko iepirkumu likuma 1.pielikumā minēto būvdarbu veikšana, kas ir šā līguma priekšmeta nebūtiskākā daļa, šāds līgums tiek uzskatīts par publisko pakalpojumu līgumu.

Svarīgi, ka, slēdzot koncesijas līgumu, privātais partneris kā atlīdzību vai atlīdzības būtiskāko daļu iegūst tiesības ekspluatēt būvi vai pakalpojumus, tas ir tiesības saņemt samaksu no būves vai pakalpojuma galalietotājiem vai tiesības saņemt no publiskā partnera atlīdzību, kuras apmērs ir atkarīgs no galalietotāju pieprasījuma pēc būves vai pakalpojuma, vai arī saņemt gan samaksu no būves vai pakalpojuma galalietotājiem, gan arī minēto atlīdzību no publiskā partnera, kā arī tam tiek nodoti arī būvi vai pakalpojumu sniegšanu saistītie ekspluatācijas riski vai šo risku būtiskākā daļa - ekonomiskie riski, kad privātā partnera ienākumi ir atkarīgi no būves vai pakalpojuma galalietotāja pieprasījuma pēc šīs būves vai pakalpojuma (pieprasījuma risks) vai no tā, vai šī būve vai pakalpojums tiek piedāvāts galalietotājam atbilstoši tām prasībām, kas noteiktas noslēgtajā koncesijas līgumā (pieejamības risks), vai arī gan no pieprasījuma riska, gan no pieejamības riska.

! PPP līgumus uz laiku, kas ir ilgāks par 30 gadiem, var slēgt, ja tas nepieciešams līguma mērķim un sasniedzamajiem rezultātiem un to pamato veiktie finanšu un ekonomiskie aprēķini.

Līgumiskā PPP

Līgumiskās PPP ietvaros sadarbība starp publisko un privāto partneri tiek veidota publiskajam partnerim slēdzot PPP līgumu ar privāto partneri par attiecīgo būvdarbu veikšanu un/vai pakalpojumu sniegšanu.

Lai gan privātais partneris var būt gandrīz jebkāda persona vai personu apvienība, kas piedalījies un uzvarējusi PPP procedūrā un ar ko slēgts PPP līgums, ņemot vērā PPP iespējamo apjomu un risku pārdali, parasti līgumiskās PPP nodrošināšanai no privātā partnera puses tiek veidota ieinteresēto pušu (būvnieks, apsaimniekotājs, pakalpojuma sniedzējs u.c.), komercsabiedrība – mērķsabiedrība (Eiropas savienības dalībvalstīs saprotams arī kā *special purpose vehicle*). Mērķsabiedrības izveidi PPP procedūras dokumentos var arī paredzēt publiskais partneris, nosakot to kā pienākumu PPP līguma izpildei.

Kārtību, kādā tiek veidota mērķsabiedrība, nosaka Komerclikums. Tomēr Publiskās un privātās partnerības likums paredz dažus ierobežojumus, piemēram, paredzot, ka mērķsabiedrības dibināšanas dokumentos jāparedz finansētāja iejaukšanās tiesības nomainīt mērķsabiedrības dalībnieku vai biedru. Publiskās un privātās partnerības likums arī paredz, ka PPP līgumā jānosaka mērķsabiedrības dalībnieku vai biedru izmaiņu kārtība. Turklāt, lai kāda cita persona kļūtu par mērķsabiedrības dalībnieku vai biedru, tai jāsaņem katra publiskā partnera pārstāvja piekrišana, un kārtība, kādā tas notiek, jānosaka PPP līgumā.

Institucionālā PPP

Institucionālās PPP galvenā atšķirība no līgumiskās PPP ir tāda, ka institucionālajā partnerībā publiskais partneris ar privāto partneri apvienojas kopsabiedrībā (kapitālsabiedrībā), ar kuru kā ar privāto partneri tas pats publiskais partneris slēdz PPP līgumu.

Institucionālā PPP var tikt izvēlēta gadījumā, ja publiskais partneris vēlas veikt pastiprinātu PPP līguma izpildes kontroli un piedalīties veidotās kapitālsabiedrības pārvaldē, jo izveidotajai kopsabiedrībai ir raksturīga kopīga publiskā un privātā partnera vadība. Arī PPP riski, ienākumi un zaudējumi parasti tiek dalīti proporcionāli publiskā un privātā partnera piederošajām kapitāla daļām kopsabiedrībā.

Būtiskākās kopsabiedrības veidošanas priekšrocības ir:

kopsabiedrība ir atsevišķa juridiska persona, kas darbojas patstāvīgi un neatkarīgi no tās dibinātājiem, proti, kopsabiedrība pati

savā vārdā uzņemas saistības. Līdz ar to projekta sekmīgs vai nesekmīgs galarezultāts būs atkarīgs galvenokārt no kopsabiedrības un tās vadības spējas īstenot tai uzticētos uzdevumus;

kopsabiedrības izveidošana var veicināt privātā sektora sekmīgās prakses, vadības un ražošanas metožu, kā arī citu zināšanu pārņemšanu publiskajā sektorā;

publiskajam sektoram saglabājas iespēja nodrošināt tā veto tiesības un kontroli pār atsevišķu īpaši svarīgu jautājumu izlemšanu kopsabiedrībā.

Kā kopsabiedrības veidošanas riska faktors minams tas, ka var būt grūtības pieņemt lēmumus, jo abas puses pārstāv dažādas intereses – valsts vai pašvaldība ieinteresēta vispārīga labuma iegūšanai, savukārt privātais partneris vairāk ir ieinteresēts lielākas peļņas gūšanā. Valstij un pašvaldībai pēc iespējas vairāk jānorobežojas no komercdarbības veikšanas, jo pretējā gadījumā tiek deformēts tirgus. Tā kā valsts vai pašvaldība kopsabiedrības gadījumā ir komercsabiedrības līdzīpašnieks, publiskajam partnerim pašam ir jāuzņemas līdztbildība gadījumā, ja komercsabiedrības pakalpojumi nav pietiekamā kvalitātē. Līdz ar to šādas alternatīvas izvēle samazina projekta īstenošanas riskus privātajam partnerim, bet palielina publiskā partnera riskus.

Izbeidzoties PPP līgumam, tiek izbeigta arī kopsabiedrības darbība.

<https://www.fm.gov.lv/lv/ppp-istenosanas-veidi>